

”Suurin haaste on epätietoisuus”

JÄRJESTÖKYSELY 2025

Ajankohtaistietoa päihde-, mielenterveys- ja rikosseuraamusalojen yhdistyksistä

Sari Jurvansuu, Taina Heinonen & Jouni Tourunen
24.3.2026

A-klinikkasäätiö

MIPA 2.0

”Suurin haaste on epätietoisuus”

Ajankohtaistietoa päihde-, mielenterveys- ja rikosseuraamusalojen yhdistyksistä

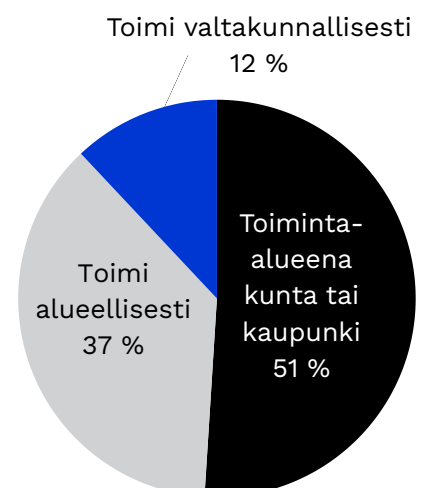
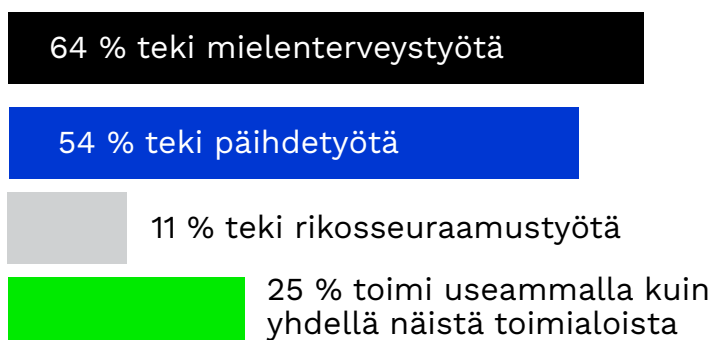
Teimme Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelmassa (MIPA 2.0) vuoden 2025 loka- ja marraskuun aikana kyselyn päihde-, mielenterveys- ja rikosseuraamusalojen yhdistyksille. Kyselyssä kartoitimme yhdistysten toimintaan ja toimintaympäristöön liittyviä kysymyksiä, kuten rahoituksissa tapahtuneita muutoksia ja niihin sopeutumista, hyvinvointialueyhteistyötä, järjestöjen vaikuttamismahdollisuuksia ja autonomiaa sekä yhdistysten tulevaisuuden näkymiä. Esittelemme kyselyn keskeiset tulokset tässä julkaisussa.

Kyselyyn vastasi toiminnanjohtaja, hallituksen puheenjohtaja tai muu yhteyshenkilö 147 yhdistyksestä. Vastaajat painottuivat yhdistyskentän kooltaan ja resursseiltaan suurempiin toimijoihin. Tuloksia ei voi yleistää koskemaan koko yhdistyskenttää. Poimimme puhekuplien sitaattit kyselyn avoimiin kysymyksiin annetuista vastauksista.

Niistä on poimittu myös raportin otsikko ”Suurin haaste on epätietoisuus”, johon tiivistyy yhdistyksissä tällä hetkellä koettu laaja-alainen epävarmuus. Se koskee avustusjärjestelmän muutoksia, muuttuneita alueellisia palvelurakenteita, kykyä vastata kasvaviin tuen tarpeisiin niukkenevilla resursseilla - joskus koko yhdistyksen tulevaisuutta.

Sari Jurvansuu, Taina Heinonen ja Jouni Tourunen
Helsingissä 24.3.2026

Kyselyyn vastanneista yhdistyksistä (n=147)

Ryhmät ja kohtaamispaikat keskeisiä toimintamuotoja

Yhdistysten yleisimpiä toimintamuotoja olivat vertaistuki- ja muu ryhmätoiminta, kohtaamispaikan tai päiväkeskuksen ylläpito, asiakkaiden ohjaaminen heidän tarvitsemiinsa palveluihin ja ammatillinen keskustelutuki. Ruoka-apu, terveys- ja sosiaalineuvonta sekä talous- ja velkaneuvonta korostuivat päihdeyhdistysten toiminnassa, mielenterveysyhdistyksissä puolestaan ryhmätoiminta ja palveluohjaus.

Yhdistysten yleisimmät toimintamuodot

Vertaistukiryhmät	66 %
Muu ryhmätoiminta	70 %
Päiväkeskus- tai kohtaamispaikkatoiminta	58 %
Palveluohjaus	42 %
Ammatillinen keskustelutuki	39 %
Ruoka-apu	32 %
Asiakkaille annettava digituki	32 %
Koulutusten järjestäminen	30 %
Terveys- ja sosiaalineuvonta	25 %
Talous- ja velkaneuvonta	15 %
Jalkautuva tai etsivä työ	13 %

Lähes joka kolmas yhdistys tuotti ostopalveluja

Lähes kolmannes (30 %) vastanneista yhdistyksistä myi palveluja jollekin taholle. Tuotetut palvelut olivat esim. asumisen palveluja, kuntoutusta, työllistämispalveluja, ryhmätoimintaa sekä muutto- ja siivouspalveluja. Päihdeyhdistyksistä suurempi osa (34 %) tuotti ostopalveluja verrattuna mielenterveysyhdistyksiin (14 %). Palveluja tuotettiin useammin hyvinvointialueelle kuin kunnalle.

22 %
tuotti palveluja
hyvinvointialueelle

10 %
tuotti
palveluja
kunnalle tai
kaupungille

9 %
tuotti
palveluja
muulle
taholle

Noin kahdessa kolmesta vastanneesta yhdistyksestä oli palkattuja työntekijöitä (muuta kuin tukityöllistettyjä), kolmannes toimi vapaaehtoisvoimin.

Reilussa neljänneksessä (28 %) työntekijöitä palkanneista yhdistyksistä työntekijöitä oli korkeintaan kaksi.

Osallistujamäärät kasvaneet, tukityöllistäminen vähentynyt

Yli puolet vastaajista arvioi yhdistyksensä osallistujamäärän lisääntyneen viimeisen kahden vuoden aikana, vain joka seitsemäs vähentyneen. Osallistujamäärät olivat lisääntyneet etenkin mielenterveysyhdistyksissä, joista 71 prosentissa oli ollut aiempaa enemmän osallistujia. Myös vertaisten ja kokemusasiantuntijoiden määrissä oli näkyvissä kasvua. Palkattujen työntekijöiden määrä oli puolestaan useammin vähentynyt kuin lisääntynyt.

Tuloksissa näkyi yhdistysten työllistämistoiminnan kasvavat haasteet. Kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeilussa olevien sekä palkkatuella työllistettyjen määrät olivat useammin lasku- kuin kasvusuunnassa.

Koska kuntouttavan työtoiminnan ostot ovat vähentyneet, se vaikuttaa resurssiimme tarjota muita palveluita asiakkaillemme, kun ei ole tekijöitä.

Toimijamäärien kehitys viimeisen kahden vuoden aikana

Yli kolmanneksessa yhdistyksistä talous epävakaa

Arviot yhdistyksen taloudellisesta tilanteesta jakautuivat. Reilussa kolmanneksessa yhdistyksistä taloudellinen tilanne arvioitiin epävakaaksi, vajaassa kolmanneksessa vakaaksi. Noin kolmannes vastaajista ei nähnyt taloudellista tilannetta sen paremmin vakaaksi kuin epävakaaksikaan.

31 %

melko tai erittäin vakaa

32 %

ei vakaa eikä epävakaa

37 %

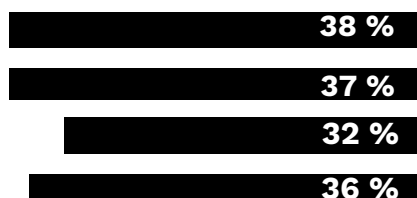
melko tai erittäin epävakaa

Rahoitukset useammin vähentyneet kuin lisääntyneet

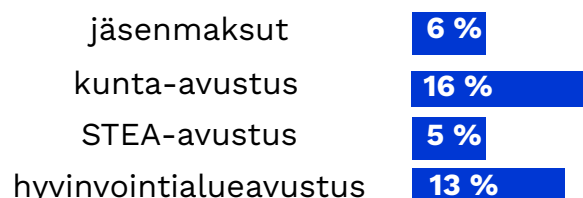
Yhdistysten yleisimpiä rahoituslähteitä olivat jäsenmaksut, STEA-avustukset sekä hyvinvointialueiden ja kuntien avustukset. Näitä sai yli kaksi kolmasosaa vastanneista yhdistyksistä. Kaikkien rahoitusten ilmoitettiin useammin vähentyneen kuin lisääntyneen viimeisen kahden vuoden aikana. ”Säilynyt ennallaan” oli kuitenkin yleisin arvio useimpien rahoitusten kohdalla.

Jäsenmaksut	87 %	Kattojärjestöavustus	45 %
Kunnan/kaupungin avustus	75 %	Asiakas- ja palvelumaksut	45 %
STEA-avustus	75 %	Vuokratulot	33 %
Hyvinvointialueen avustus	70 %	Työllisyysmäärärahat	31 %
Oma varainhankinta	64 %	Muu ministeriöiden rahoitus	30 %
Säätiöiden rahoitus	48 %	EU-rahoitus	28 %

Vähentynyt

Lisääntynyt

Stea-avustusten tiukentuessa on vaarana, että järjestöistä tulee kilpailijoita keskenään, ja ehkä näin on jo osittain käynyt.

Ennakoimattomuus ja lyhytjänteisyys aiheuttaa suuria ongelmia. Toimintoja ei voi suunnitella pitkäjänteisesti. Vapaaehtoiset eivät halua sitoutua toimintaan, jos heidän "harrastustoiminnassaan" leijuu lopettamisen uhka.

Yhdistykset olivat pyrkineet sopeutumaan rahoituksissa tapahtuneisiin muutoksiin eri tavoin.

52 %

oli lisännyt yhteistyötä

31 %

oli lisännyt omaa varanhankintaa

34 %

oli supistanut toimintojaan

29 %

oli vähentänyt henkilöstöä

20 %

oli lakkauttanut jonkin toiminnan kokonaan

Säästöjä oli haettu mm. lopettamalla ryhmä- ja virkistystoimintaa, vähentämällä henkilöstön ja vapaaehtoisten koulutuksia, supistamalla aukioloaikoja, sulkemalla toimipisteitä, luopumalla toimitiloista tai ajamalla alas päiväkeskus-/kohtaamispaikkatoiminnan tai kuntouttavan työtoiminnan.

Pienenä toimijana on helppo luoda uutta ja kokeilla "puuttuvia palikoita" hankerahoituksella, mutta nyt niihin ei ole ollut mahdollisuutta kahteen vuoteen. Meidän hyvin jalkautuneet hankkeet ovat vaarassa hävitä puuttuvan rahoituksen takia.

Yhdistykset "elävät" usein avustusten ja palvelumyynnin avulla, mutta kun molemmista näistä elementeistä leikataan, niin on aika mahdotonta nähdä valoisaa tulevaisuutta.

Hyvinvointialueuudistuksen koetaan useimmin heikentäneen toimintamahdollisuuksia

Lähes puolet vastaajista arvioi hyvinvointialueuudistuksen heikentäneen yhdistyksensä toimintamahdollisuuksia, vain viidennes parantaneen. Päihdeyhdistykset arvioivat uudistuksen vaikutuksia mielenterveysyhdistyksiä kriittisemmin. Myös puhtaasti vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten kokemukset olivat keskimääräistä kielteisempiä.

Hyvinvointialueuudistuksen vaikutus toimintamahdollisuuksiin

Parantanut

21 %

Ei vaikutusta

27 %

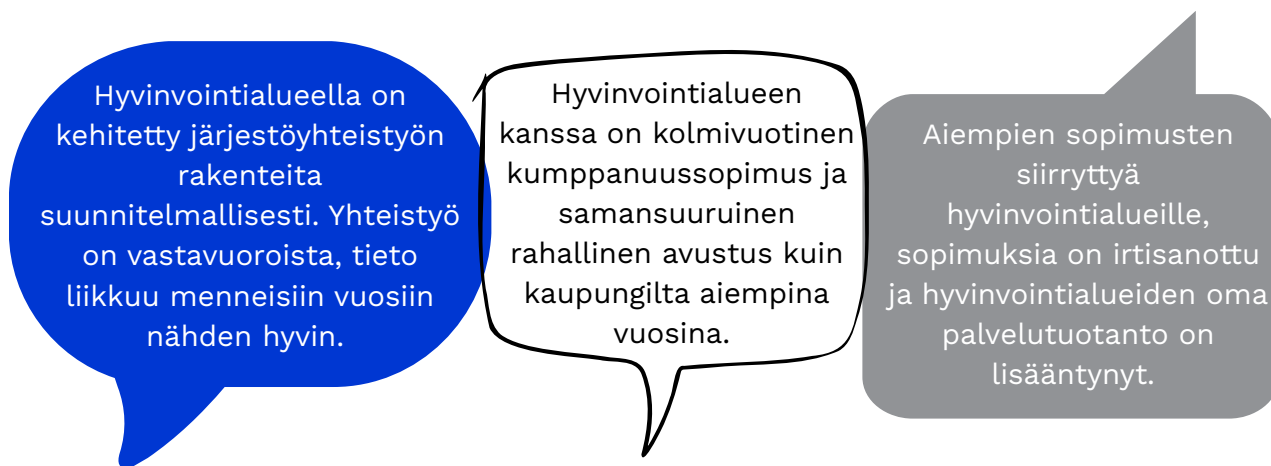
Heikentänyt

45 %

Ei osaa arvioida

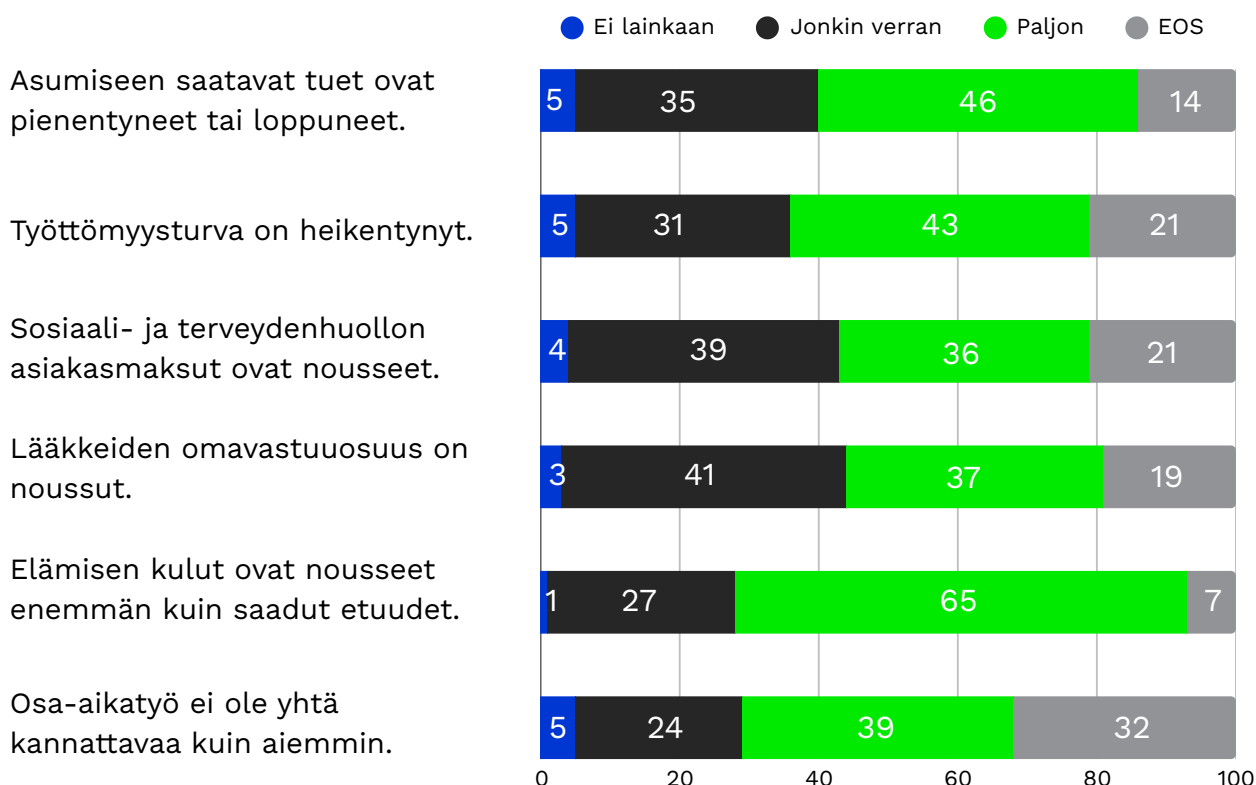
7 %

Toimintaan osallistujien toimeentulo vaikeutunut

Yhdistyksissä oli nähty selvästi toimintaan osallistuvien ihmisten toimeentulon vaikeutuminen viimeaikaisten sosiaaliturvaleikkausten ja muiden muutosten takia. Vastaajien mukaan osallistujien taloudellista tilannetta olivat heikentäneet erityisesti yleinen elämisen kulujen nousu sekä työttömyysturvan ja asumisen tuen heikentyminen. Myös sote-asiakasmaksujen ja kasvaneiden lääkekulujen nähtiin kurittaneen osallistujien taloutta.

Kuinka paljon ko. heikennysten nähdään vaikuttaneen osallistujien taloudelliseen tilanteeseen (%)

Osallistujien ahdistus lisääntynyt ja usko tulevaisuuteen heikentynyt

Sosiaaliturvaleikkaukset ja asiakasmaksujen korotukset heijastuvat suoraan yhdistysten kohtaamien ihmisten arkeen. Kysyimme vastaajilta, miten vaikutukset olivat näkyneet yhdistyksissä. Vastaajat valitsivat viisi keskeisintä seurausta valmiista listasta. Vaikka kaikkia leikkausten vaikutuksia ei oltu kyselyn toteuttamishetkellä ehditty nähdä, merkit ovat monella tapaa huolestuttavia.

Useimmin nähdyt vaikutukset osallistujien arkeen

Huoli, ahdistus ja stressi lisääntyneet	88 %
Luottamus tulevaisuuteen heikentynyt	62 %
Ruoka-avun tarve	51 %
Ei selviydy yllättävistä menoista	46 %
Ylivelkaantuminen ja maksuvaikeudet	43 %
Ruoasta tinkiminen	43 %
Ei varaa lääkkeisiin	42 %
Pakkomuutto edullisempaan asuntoon	38 %
Sosiaalisista kontakteista vetäytyminen	38 %
Päihteiden käyttö lisääntynyt	35 %
Ei varaa liikkua kotoa minnekään	34 %

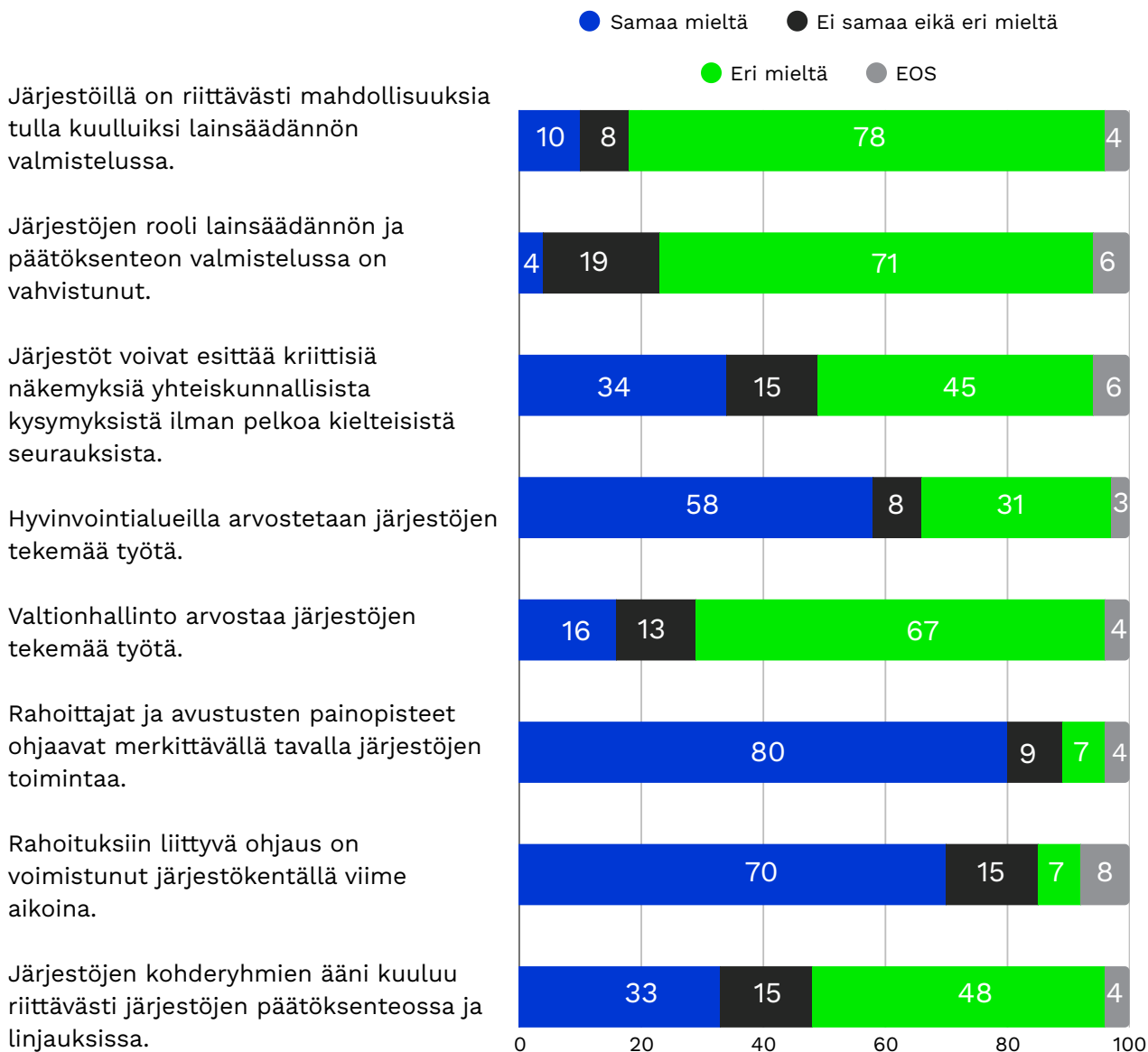
Järjestöjen vaikutusmahdollisuuksien ja autonomian nähdään heikentyneen

Peräti 78 % vastaajista arvioi, että järjestöjen ääni ei kuulu tällä hetkellä riittävästi lainsäädännön ja päätöksenteon valmistelussa. Lähes yhtä moni näki järjestöjen roolin tässä pikemminkin heikentyneen kuin vahvistuneen. Noin puolet vastaajista oli huolissaan myös järjestöjen mahdollisuuksista esittää kriittisiä näkemyksiä yhteiskunnallisista kysymyksistä ilman pelkoa kielteisistä seurauksista. Suurin osa vastaajista koki rahoitusmahdollisuuksien ohjaavan merkittäväällä tavalla järjestöjen toimintaa ja tämän ohjauksen voimistuneen viime aikoina.

Yli puolet vastaajista (58 %) näki, että hyvinvointialueilla arvostetaan järjestöjen tekemää työtä - vajaa kolmannes oli asiasta eri mieltä. Valtionhallinnon suhteen näkemykset olivat kriittisiä: vain 16 % vastaajista koki valtionhallinnon arvostavan järjestöjen työtä.

Vaikea ja poliittisesti jopa vihamielinen keskustelukulttuuri järjestöjen työstä vaikuttaa henkilöstön jaksamiseen jo ennestään haastavassa työssä.

Vastaajien näkemykset järjestöjen toimintamahdollisuuksia, arvostusta ja rahoitusohjausta koskevista väittämistä (%)

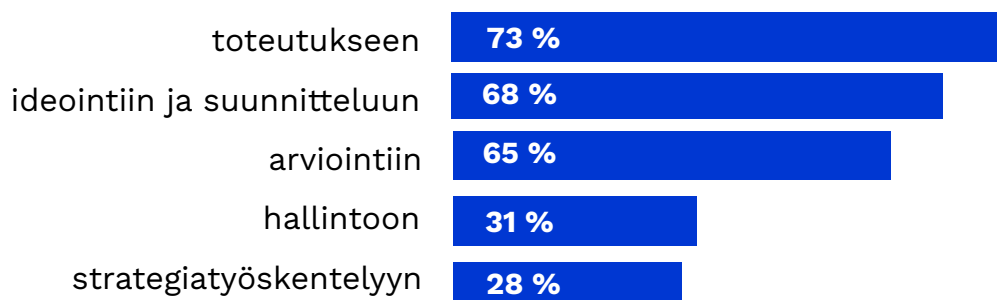
Perustoiminnan rahoitus on olematonta, mikä pakottaa järjestöt kehittämään rahoitusten kohdennuksista lähtöisin olevia uusia kehittämishankkeita, vaikka suurin tarve olisi laadukkaan, tuloksellisen, jo kehitetyn toiminnan rahoitukselle.

Järjestöissä kohderyhmä pääsee vaikuttamaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen ja vapaaehtoistoimijoiden rooli on merkittävä. Yhteiskunnallisiin päätöksiin vaikuttaminen on haasteellista.

Kohderyhmät monipuolisesti mukana yhdistysten toiminnassa¹

Kyselyn mukaan kohderyhmät osallistuvat melko aktiivisesti yhdistysten toiminnan eri osa-alueisiin. Kolmessa neljästä yhdistyksestä kohderyhmien kerrottiin osallistuvan toiminnan toteutukseen melko tai erittäin paljon. Kahdessa kolmesta yhdistyksestä kohderyhmät osallistuvat aktiivisesti toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Eniten kehittämistä yhdistyksissä oli kohderyhmien osallistumisessa strategiatyöhön ja hallintoon.

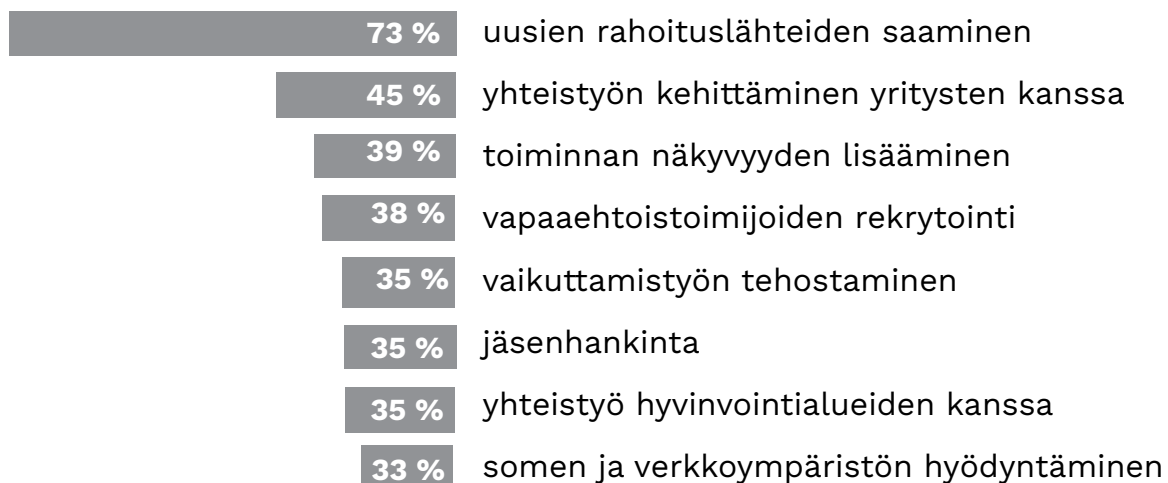
Kohderyhmä osallistuu melko tai erittäin paljon yhdistyksen toiminnan...

Yhdistyksissä kaivataan uusia rahoituslähteitä ja yhteistyötä yritysten kanssa

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitusleikkaukset sekä avustuskäytäntöjen muutokset muovaavat yhdistyksen kehittämistarpeita. Vastaajien mukaan keskeisimmät tarpeet liittyivät rahoituspohjan laajentamiseen sekä yhteistyön tiivistämiseen yrityssektorin kanssa. Toiminnan näkyvyyden vahvistamiseen ja vapaaehtoistoimijoiden mukaan saamiseen toivottiin uusia keinoja. Myös vaikuttamistyön tehostaminen, jäsenhankinta ja yhteistyön kehittäminen hyvinvointialueiden kanssa koettiin tärkeinä.

Suuri kehittämistarve

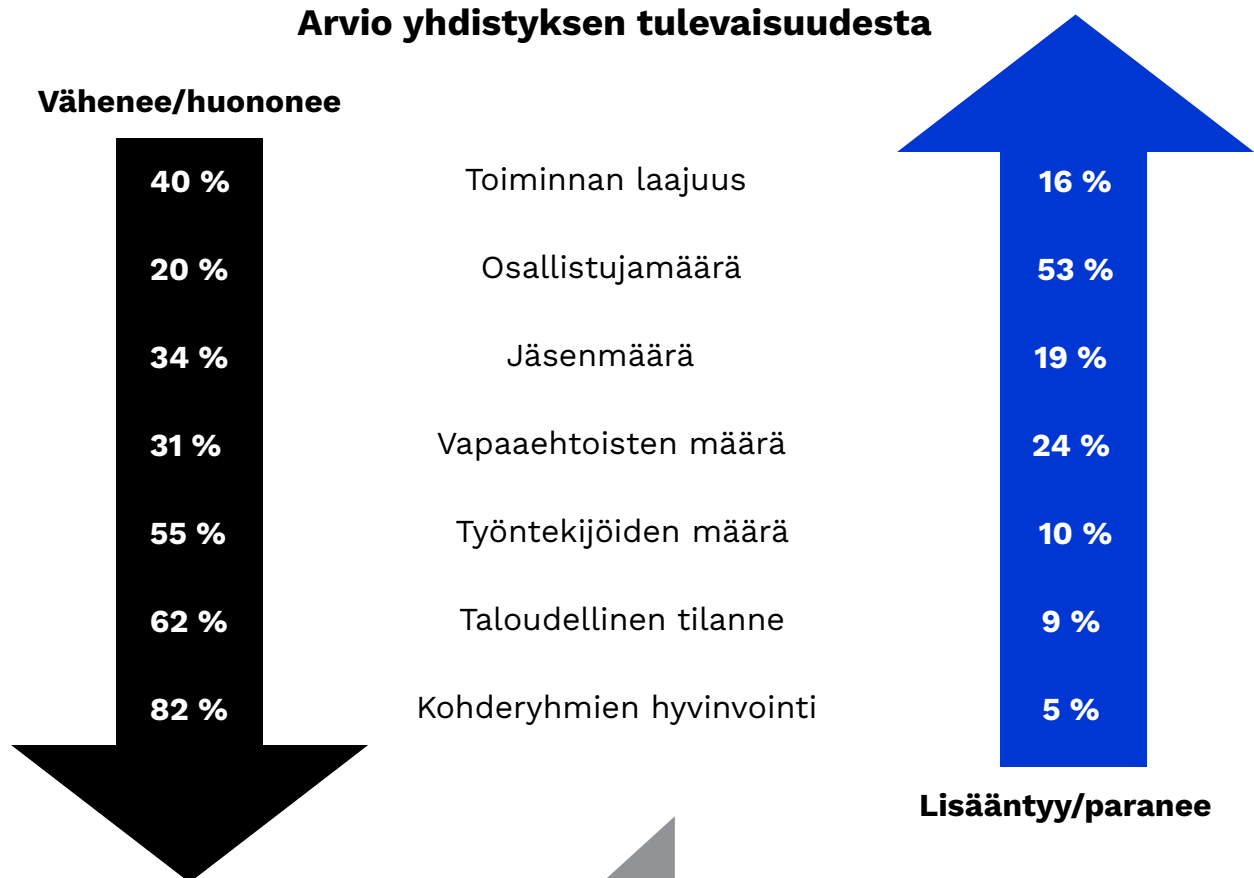

Toiminnan tarve kasvaa ja resurssit vähenevät

Yli puolet vastaajista arvioi yhdistyksensä osallistujamäärän kasvavan seuraavan viiden vuoden aikana. Kolme viidestä vastaajasta ennakoiki kuitenkin toiminnan supistuvan ja yli puolet työntekijöiden määrän vähenevän. Myös jäsenten ja vapaaehtoisten määrän arvioitiin useammin vähentyvän kuin lisääntyvän. Vain joka kymmenes vastaaja odotti yhdistyksen taloudellisen tilanteen paranevan tulevina vuosina.

Erityisesti vastaajat kantoivat huolta toiminnan kohderyhmien hyvinvoinnista. Peräti 82 % vastaajista arvioi sen heikkenevän seuraavan viiden vuoden aikana.

Arvio yhdistyksen tulevaisuudesta

Näen melko synkkänä järjestöjen tulevaisuuden. Hyvinvointialueet eivät tunne järjestöjä alueellaan, eivätkä arvosta työtämme. Kauniita puheita kuuluu sekä alueilta että valtiolta ja kunnilta, mutta rahoitusta ei tule. Työltä vaaditaan laatua ja arviointia ja kehittämistä, mutta resursseja ei tueta. Uskon, että järjestömuotoisen työn aika on Suomessa ohi suuressa mittakaavassa. Se tarkoittaa haavoittuvien asiakasryhmien kohdalla merkittävää pahoinvoinnin lisääntymistä.

Näkyvissä olevat rahoitusleikkaukset ja muut muutokset toimintaympäristössä haastavat järjestökenttää. Olemme vastanneet tulevaisuuden haasteisiin toteuttamalla yhdistymisen toisen yhdistyksen kanssa pitkään jatkuneen yhteisen strategiatyön pohjalta.

Kyselyn ydintulokset

- Yhdistysten osallistujamäärät ovat useimmin kasvaneet viime vuosina ja niiden ennakoitaan lisääntyvän tulevina vuosina.
- Yhdistysten resurssien kehitys ei vastaa kasvaneeseen tarpeeseen: työntekijämäärät ja toiminnan rahoitukset ovat vähentyneet useammin kuin lisääntyneet.
- Palkkatuetun työn ja kuntouttavan työtoiminnan vähentyminen on vaikeuttanut toiminnan järjestämistä ja kohderyhmien tukemista.
- Noin kolmannes yhdistyksistä on joutunut irtisanomaan työntekijöitä ja supistamaan toimintaansa rahoitusten vähentyessä. Uusia mahdollisuuksia toivotaan löytyvän esimerkiksi yritysten kanssa tehtävästä yhteistyöstä.
- Hyvinvointialueuudistuksen koetaan usein heikentäneen yhdistysten toimintamahdollisuuksia. Järjestöavustukset ja ostopalvelut ovat vähentyneet sekä yhteistyö vaikeutunut. [Lue verkkoartikkeli: [Päihde- ja mielenterveysyhdistysten kokemukset hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksista useammin kielteisiä kuin myönteisiä](#)]
- Yhdistyksissä nähdään sosiaaliturvaleikkausten sekä kasvaneiden asiakasmaksujen ja lääkekulujen syventäneen osallistujien toimeentulon vaikeuksia. Osallistujien ruokaturva on heikentynyt, ahdistus lisääntynyt ja luottamus tulevaisuuteen rapautunut. [Lue verkkoartikkeli: [Mielenterveys- ja päihdeyhdistyksissä nähdään sosiaaliturvan heikennysten vakavat seuraukset](#) ja raportti osallistujien omista kokemuksista: [Mielenterveys- ja päihdejärjestöjen toimintaan osallistuvien hyvinvointi ja toimeentulo vaikeutuneet viimeisen vuoden aikana](#)]
- Järjestöjen äänen koetaan heikentyneen: valtaosa yhdistyksistä arvioi järjestöjen mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon riittämättömiksi ja tilanteen huonontuneen. Valtionhallinnon ei nähdä tällä hetkellä arvostavan järjestöjen tekemää työtä. [Lue verkkoartikkeli: [Päihde- ja mielenterveysyhdistykset kokevat järjestöjen äänen heikentyneen päätöksenteossa](#)]
- Työntekijöiden määrän ja taloudellisten resurssien ennakoitaan jatkavan vähenemistä tulevina vuosina. Erityistä huolta kannetaan kohderyhmän hyvinvoinnista: 82 %:ssa yhdistyksistä sen arvioidaan huononevan. Vuonna 2016 tehdyssä Järjestökyselyssä näin arvioi 17 % yhdistyksistä. Tulevaisuuden näkymät ovat kaikinensa synkentyneet merkittävästi vuosien 2016 ja 2025 välillä. [Lue verkkoartikkeli: [Mielenterveys- ja päihdeyhdistysten näkemykset tulevaisuudestaan aiempaa kielteisempiä](#)]

TEKIJÄT:

Sari Jurvansuu, Taina Heinonen & Jouni Tourunen

A-klinikkasäätiö, Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelma (MIPA 2.0)

MIPA 2.0 -HANKKEESEEN OSALLISTUVAT:

A-Kiltojen Liitto ry, A-klinikkasäätiö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, FinFami – Uusimaa ry, Irti Huumeista ry, Kuntoutussäätiö, Mielenterveyden keskusliitto, Rikoksettoman elämän tukisäätiö RETS, Sininauhaliitto ry, Suomen Klubitalot ry, Tampereen yliopiston sosiaalityön tutkinto-ohjelma ja Tukikohta ry

Lue lisää [Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelmasta](#).

Tutustu [vuoden 2023 Järjestökyselyn tuloksiin](#).

A-klinikkasäätiö Diak

IRTI HUUMEISTA RY

Mielenterveyden
keskusliitto

RETS

